

Υπουργείο Πολιτισμού: Η πολιτιστική και αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της Λέρου μοχλός για βιώσιμη ανάπτυξη

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού προωθεί ένα πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης με αναβίωση και επανάχρηση των ιστορικών κτηρίων, στους οικισμούς Λακκί και Λέπιδα, στη βάση ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου, που έχει καταρτίσει, για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος και της μοναδικής αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής φυσιογνωμίας του νησιού. Οδηγός για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σχεδίου αποτελούν τα αποτελέσματα ερευνητικού προγράμματος που εκπονήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με

το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Η πρόταση αφορά στην ανάδειξη των δύο οικισμών ακολουθώντας ένα βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο, μικρής κλίμακας, που συνδυάζει τη δημιουργική σύνθεση του κτηριακού και αστικού αποθέματος, όλων των προηγούμενων περιόδων, με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, αλλά και καινοτόμες δραστηριότητες, για ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η Λέρος στο σύνολό της, και ειδικότερα οι οικισμοί στο Λακκί και στα Λέπιδα, αποτελούν μια πρόκληση για ένα βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο μικρής κλίμακας, το οποίο να συνδυάζει την ανάδειξη της πολιτισμικής και ιστορικής παράδοσης και φυσιογνωμίας του νησιού με καινοτόμες δράσεις, ώστε να εξασφαλίζουν την οικονομική ανάπτυξη των κατοίκων της, με βάση τις αρχές της βιωσιμότητας. Οι οικισμοί Λακκί και Λέπιδα, οι οποίοι έχουν χαρακτηριστεί ιστορικοί τόποι από το Υπουργείο Πολιτισμού, αποτελούν ένα μοναδικό στον ελληνικό χώρο αρχιτεκτονικό σύνολο του Μεσοπολέμου, που συντίθεται από αρχοντικές, αστικές, μοντέρνες κατοικίες, εμπορικά και βιομηχανικά κτήρια, νοσοκομεία και κτήρια εκπαίδευσης, με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά του ιταλικού ρασιοναλισμού. Ο αρχιτεκτονικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων οικισμών, που διατηρείται ανέπαφος, από τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, αποτελεί τεκμήριο της εξέλιξης του τόπου άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία του και τα κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά δεδομένα που τον διαμόρφωσαν. Στόχος μας, όταν αναθέσαμε, το 2021, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο την εκπόνηση του συγκεκριμένου ερευνητικού προγράμματος, ήταν η καταγραφή του κτηριακού πλούτου των οικισμών και η υποβολή προτάσεων για την ανάδειξη της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής φυσιογνωμίας τους, καθώς και η προώθηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης για τη βιώσιμη ανάπτυξή τους. Η πολιτισμική κληρονομιά της Λέρου πρέπει να διατηρηθεί ζωντανή, ως μέρος του ευρύτερου αναπτυξιακού σχεδιασμού, με στόχο την προσέλκυση του ενδιαφέροντος του επισκέπτη και την αναγέννηση της τοπικής παραγωγικής διαδικασίας, λειτουργώντας, ωστόσο, εντός ενός σύγχρονου και ευέλικτου νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των οικισμών και του ευρύτερου περιβάλλοντος».

Βάσει των αποτελεσμάτων του ερευνητικού προγράμματος, ο διαβαθμισμένος ιστορικός τόπος στο Λακκί και στα Λέπιδα, προσφέρεται για την εγκατάσταση δραστηριοτήτων που μπορεί να αφορούν σε:

-Ετήσιο τουρισμό, που να ικανοποιεί εστιασμένο ενδιαφέρον ομάδων και ατόμων,

όπως είναι ο αρχιτεκτονικός, πολιτιστικός, ιατρικός, πολεμικός, καταδυτικός, ιστιοπλοϊκός, περιπατητικός, φυσιολατρικός, μαγειρικός τουρισμός, αλλά και ο τουρισμός ειδικών κοινωνικών ομάδων, όπως οι 65+.

-Σύσταση και λειτουργία ενός σύγχρονου «Ασκληπιείου», που να έχει χαρακτήρα διαμονής ή τουριστικού προϊόντος, συνδέοντας την ιστορική ιατρική παράδοση με τις πιο σύγχρονες έρευνες για εναλλακτική πρόληψη και θεραπεία.

-Σύσταση και λειτουργία μιας σύγχρονης τεχνικής σχολής, μιας «μεσογειακής ακαδημίας», που να διασυνδέει την τεχνική και καλλιτεχνική παράδοση και έκφραση με τους πιο σύγχρονους προβληματισμούς για μια «έξυπνη» και βιώσιμη εναλλακτική παραγωγή προϊόντων με ειδοποιό χωρική ταυτότητα.

Λέπιδα

Η αεροναυτική βάση και τα κτήρια των Βασιλικών Σχολών στα Λέπιδα προσφέρουν κτηριακό απόθεμα ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, φορτισμένο με δύσκολες μνήμες, που ανήκει σε δύο διακριτές ενότητες. Στην πρώτη ενότητα, στην οποία συνυπάρχουν μνήμες της αεροναυτικής βάσης και της ψυχιατρικής περιπέτειας, προτείνεται μια τουριστική ανάπτυξη ειδικού ενδιαφέροντος, ένα «σύγχρονο Ασκληπιείο», με προοπτικές ετήσιας λειτουργίας, με στόχο τη θεραπεία του σώματος και του νου. Στη δεύτερη ενότητα, στην οποία συνυπάρχουν οι μεταπολεμικές μνήμες των επαγγελματικών σχολών, της εξορίας και της εγκατάλειψης, προτείνεται μια σύγχρονη εκπαιδευτική δραστηριότητα, μια «μεσογειακή ακαδημία», ένα Bauhaus της σύγχρονης εποχής ή ενδεχομένως μια δραστηριότητα που να ανταποκρίνεται στα εκπαιδευτικά ενδιαφέροντα του Ναυτικού, αξιοποιώντας τα μεγάλα κτήρια, σε Λέπιδα και Λακκί, για τη φιλοξενία εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων αναπτυξιακού χαρακτήρα, υπερτοπικής σημασίας. Ο δημόσιος χώρος στα Λέπιδα συνδυάζεται με την επανενεργοποίηση των κτηρίων και του περιβάλλοντος χώρου της πρώην αεροναυτικής βάσης και των Βασιλικών Σχολών. Προτείνεται η ανάπτυξη ενός παράλιου μετώπου μεγάλου μήκους που θα επιτρέπει να αναπτυχθούν και θαλάσσιες δραστηριότητες.

Λακκί

Στο Λακκί διακρίνονται τρεις ενότητες κτηριακού αποθέματος. Η πρώτη, που είναι η πιο σημαντική από αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής πλευράς, είναι οικιστική και χαρακτηρίζεται από τη συνολική οργάνωση και από την επιβίωση σημαντικών κτιρίων του ιταλικού ρασιοναλισμού. Η δεύτερη είναι νοσηλευτική, με ένα

λειτουργικό θεραπευτήριο μεγάλης κλίμακας και ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, ενώ η τρίτη είναι δύναμει ναυτική, με την έννοια ότι αποτελεί μέρος της ναυτικής εγκατάστασης στο νησί, αλλά περιλαμβάνει, κυρίως, χρηστικά εγκαταλειμμένα κτήρια μεγάλης κλίμακας. Η προστασία και ανάδειξη του ιστορικού τόπου στο Λακκί εστιάζει στο κτηριακό απόθεμα και στον δημόσιο χώρο εντός των ορίων προστασίας και στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον εκτός των ορίων του ιστορικού τόπου, το οποίο τον επηρεάζει και επηρεάζεται από αυτόν, στην προοπτική μιας ευρύτερα αναπτυξιακής στρατηγικής. Προτείνονται, επίσης, η συνολική θεώρηση της χρήσης του δημόσιου χώρου με σχεδιασμό της κυκλοφορίας και της στάθμευσης προς όφελος του πεζού και του ποδήλατου, με απόδοση του παραλιακού μετώπου στην κύρια χρήση της κοινωνικής δραστηριότητας, με ήπια κυκλοφορία, ανάπλαση πεζοδρομίων και ολοκληρωμένα μέριμνα για τον αστικό εξοπλισμό. Είναι σημαντικό να ξεκινήσει άμεσα η προστασία και η αποκατάσταση επιλεγμένων κτηρίων, δημόσιων και ιδιωτικών, ώστε να αποτελέσουν πρότυπο καλής πρακτικής και να ανοίξουν το δρόμο στα επόμενα. Ιδιαίτερα κρίσιμη είναι και η ισορροπία των χρήσεων στον οικισμό, ώστε να περιφρουρηθεί ο οικιστικός χαρακτήρας συγκεκριμένων περιοχών.

Άποψη της δημοτικής αγοράς στο Λακκί από ψηλά

Άποψη του οικισμού Λακκί από ψηλά

Άποψη των κτηρίων στην αεροναυτική βάση στα Λέπιδα

Άποψη του εσωτερικού των κτηρίων των πρώην Βασιλικών Σχολών

Άποψη του εσωτερικού των κτηρίων των πρώην Βασιλικών Σχολών

Η αγορά στο Λακκί

Χαρακτηριστικό δείγμα του κτηριακού αποθέματος στο Λακκί (Mercato di Portolago)

Ο αεροναύσταθμος στα Λέπιδα

Ο ιστορικός τόπος των οικισμών Λακκί και Λέπιδα

Οι Βασιλικές Τεχνικές Σχολές στα Λέπιντα (φωτο αρχείου)

Οι πρώην Βασιλικές Τεχνικές Σχολές στα Λέπιντα σήμερα

Το δημοτικό κινηματοθέατρο στο Λακκί